

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Ad Vnum Corpus Redactus

Philosophiæ R. P. Francisci De Oviedo Madritani Societatis Iesv Sacræ
Theologiæ Professoris Tomus II

**Oviedo, Francisco de
Lvgdvni, M.DC.LI.**

IV. De distinctione virtuali in ordine ad prædicata contradictoria.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95526)

conueniendi, & disconueniendi per rationem, subdistinguo; idem re, & ratione concedo: idem re & ratione distinctum, nego minorem: ergo animal, & rationale distinguuntur: realiter nego consequentiam; per rationem, concedo consequentiam.

Obijciunt septimò Scotistæ: Animal in homine fundat realem similitudinem cum equo, & rationale in eodem homine fundat realem dissimilitudinem cum eodem equo: sed idem respectu eiusdem non potest fundare realem similitudinem, & realem dissimilitudinem respectu eiusdem: ergo animal, & rationale realiter distinguuntur. Nonnulli respondent hominem secundum se non esse similem, aut dissimilem equo, sed ratione operationum, quas habet, quibus immediatè similitudo, aut dissimilitudo conuenit. Ex quo fit hominem, & equum habentes plures operationes distinctas posse habere quasdam inter se similes, v.g. sensationes, quæ in homine, & equo similes sunt, & alias operationes proprias vniuscuiusque speciei, quæ inter se sunt valde dissimiles, sicuti sunt actus ratiocinandi in homine, & hinniendi in equo. Contendunt alij similitudinem, & dissimilitudinem immediatè competere substantiis, quia homo secundum se similis est equo, in hoc quod est posse sentire, & dissimilis in hoc quod est posse ratiocinari. In hac re tantum potest esse controversia de nomine in qua certum esse debet similitudinem, & dissimilitudinem semper dicere tanquam rationem fundandi accidentia, quod omnes affirmant cum Aristotele dicente, similitudinem, & dissimilitudinem fundari in qualitate, & æqualitate, & in æqualitate in quantitate, siue hæ relationes immediatè denominent accidentia, in quibus fundantur, siue etiam hanc denominationem, ipsis substantiis immediatè impertiantur, de quo non curo. Respondeo independentè à quacumque sententia eundem hominem per ordinem ad has operationes, quas continet eiusdem rationis cum aliis operationibus, quæ sunt in equo, posse physicè secundum totam physicam entitatem dici similem equo, & eundem hominem secundum eandem physicam entitatem, physicè indiuisibiliter sumptam posse esse dissimilem equo in ordine ad alias operationes, quibus alie eiusdem rationis in equo non correspondent, quia sicut idem homo secundum eandem rationem physicam physicè indiuisibiliter sumptam potest esse principium operationum similium aliis equi operationibus, v.g. sensationum; & principium operationum dissimilium omnibus equi operationibus, v.g. intellectuum, sic potest in ordine ad has dici dissimilis, & similis in ordine ad illas. Quod si similitudo, & dissimilitudo opponantur, non ideo sub quacumque ratione repugnant in eodem subiecto in ordine ad eundem terminum, quando sumuntur in ordine ad distinctas operationes. Addit Arriaga tantum opponi omnimodam similitudinem cum quacumque dissimilitudine; non verò aliqualem similitudinem, cum aliquali dissimilitudine, sicuti non opponitur calor non summus cum frigiditate non summa; componuntur enim calor ut quatuor cum frigiditate ut quatuor in eodem subiecto existente, licet non componatur summus calor cum aliquo frigiditatis gradu: sic in homine accidere ait Arriaga, qui non est summè similis equo, sed aliquo modo similis, cum quo componi potest aliqua dissimilitudo, quæ tantum dicit hominem non esse summè similem, sicuti componuntur in eodem subiecto lux ut quatuor, & tenebræ ut quatuor, id est priuatio quatuor graduum lucis, licet non possit componi subiectum summè lucidum cum aliqua lucis priuatione. Nonnihil doctrina rem explicat, verumtamen non ex illa præcisè potest prædicta difficultas satisfieri, quia in subiecto calido ut quatuor, & frigidum ut quatuor, dantur calor & frigiditas qualitates distinctæ, à quibus subiectum frigidum, & calidum denominatur, & non potest idem subiectum secundum eandem formam ab alia indistinctam constitui secundum quid calidum, & secundum quid frigidum. In præsentem autem secundum opinionem, quæ relationes non distinguit à fundamento, & termino, videtur concedi idem subiectum secundum eandem formam indiuisibilem constitui simile, & dissimile, si animal, ratione cuius homo est similis, & rationale ratione cuius est dissimilis, inter se non distinguuntur. Standum ergo est priori solutioni & dicendum eandem entitatem respectu eiusdem termini dici similem in ordine ad aliquas operationes, quas in se continet, & dissimilem in ordine ad alias operationes, quia semper simili-

tudo, & dissimilitudo in ordine ad operationes tanquam ad rationes fundadi desumitur, præcisè enim operationibus, & accidentibus, similitudo in substantiis non reperitur.

PUNCTUM IV.

De distinctione virtuali in ordine ad prædicata contradiçtoria.

§. I.

Explicatur virtualis distinctio.

Non agimus de distinctione fundamentali in ordine ad ens rationis, quam nonnulli virtuales appellant, ex vi cuius intellectus fundamentum desumit ad singendam distinctionem rationis inter prædicata realiter identificata, sed de distinctione virtuali reali in ordine ad prædicata opposita, & contradiçtentia. Scopum difficultatis explico. Rem virtualiter, aut eminenter esse aliquid non est formaliter esse tale, sed continere proprietates, & virtutes, quas continet aliud, ita ut possit idem præstare, quod præstat aliud, aut quod præstaret, si esset formaliter tale. In hoc sensu dicimus pecunias esse quodammodo omnia, quia omnia quæ possunt aliis comparari pecuniis acquiri possunt. In eodem sensu dicimus sensum internum esse eminenter omnes externos, quia omnia obiecta quæ pluribus externis sensibus percipimus, vno interno attingimus, dicimus etiam Solem, & alias causas vniuersales eminenter esse ignem, & alias causas particulares, quia id potest præstare vnus Sol vniuersalis causa, quod plures particulares possunt efficere. In hoc sensu virtualiter esse distinctum non erit distinctionem in se habere, sicuti Solem esse virtualiter ignem non dicit in se continere essentiam ignis, sed id posse præstare sine distinctione reali, quod virtute distinctionis, quam in se habent, præstant alie entitates, ita ut in ordine ad illa, quæ distinctionem consequuntur, non desideretur distinctio formalis vera, & realis in tali entitatè, etiam si nulla ratione in ipsa reperitur, sed summa identitas, sicuti non desideratur in Sole natura ignis in ordine ad producendum calorem, quem posset producere, si formaliter natura ignis haberet, quia etiam illam non habeat, eundem calorem potest Sol producere per suam naturam, etiam si realiter non sit ignis, quem posset producere, si esset ignis. Dicimus ergo distincta virtualiter illa extrema, quæ in re nullam habeant distinctionem, sed realiter omnino sunt idem, præstant tamen idem quod præstarent si realiter essent distincta.

Catèrum hæc virtualis distinctio potest considerari in ordine ad effectus ad extrà productos, & intrinsecè in ordine ad illa quæ de eadem entitate prædicantur, & quæ ex se independentè ab hac virtuali distinctione sine contradictione non possunt eidem entitati conuenire, sicuti sunt communicari, & non communicari, produci, & non produci, & alia huiusmodi. Distinctionem virtuales in ordine ad plures effectus ad extrà productos ab eadem indiuisibili entitate, qui ab aliis causis distinctis producuntur, monstrant exempla adducta ex causis vniuersalibus, quarum vna simplex & indistincta producit omnes effectus, quos alie causæ realiter distinctæ producunt, & quos non vna tantum particularis causa sine consortio aliis particularis à se distinctæ posset producere. Difficultas est de distinctione in ordine ad prædicata, quæ ex se dicunt contradictionem, & ratione huius virtualis distinctionis in eadem entitate possunt reperiri absque vlla repugnantia, ita ut illa prædicata ex se contradiçtentia ratione subiecti quasi exuant contradiçtionem, & absque illa in eadem confluant entitatem.

§. II.

Quid de hac distinctione virtuali sentiendum sit in diuinis: ubi illius natura magis explicatur.

Distinctionem hanc virtuales cum summa identitate in Deo constituunt doctissimi, & grauissimi Theologi: illam expressè docet Caietan. 1. parte, q. 32. art. 1. §. 46.

S. ad evidentiam, & S. ad secundum, cuius hæc sunt verba: Ad secundum verò dicitur quod præceptor non intelligit essentiam, & paternitatem ut duo obiecta formalia secundum se, sed ut unum formaliter, & multa virtualiter. Eandem tradit P. Valentia 1. p. disp. 22. punct. 1. S. est autem observandum, & q. 13. punct. S. ad confirmationem respondetur, & sæpe alibi: P. Molina q. 28. art. 5. disp. 3. concl. 3. P. Her. disp. 2. cap. 3. n. 18. & disp. 12. c. 2. n. 4. P. Zuniga disp. 2. dub. 4. membr. 1. P. Tanner disp. 4. de Trinit. q. 1. dub. 5. n. 23. & disp. 2. q. 2. dub. 3. P. Arrub. disp. 100. cap. 3. n. 17. P. Hurtad. hic disp. 6. sect. 3. P. Arriaga disp. 5. de Logica, sect. 4. subsect. 2. M. Albiz. disp. 3. sect. 9. & latè Agid. de Præsent. lib. 5. de beatitudine, q. 5. art. 6. S. 2. n. 14. & S. 3. & 4. his subscribunt ferè omnes politiores, & acutiores recentes. P. Granad. 1. p. tract. 3. disp. 5. sect. 3. & tractat. 5. disp. 5. c. 7. hanc distinctionem impugnatur, & P. Alarcon. Luisius Tur. part. 1. select. disputat. Centuriæ 4. dub. 35. gravissimam censuram dignam esse opinionem defendentem hanc distinctionem virtutalem nimis severè censet.

4 Ex triplici cap. potest argui contra auctores videntes hanc distinctionem virtutalem in Deo ad defendendum mysterium Trinitatis, actus liberos Dei quæ respondere prætendunt omnibus argumentis, quæ in his materiis occurrunt. Si enim illis obiciatur: Essentia communicatur: Paternitas non communicatur: Essentia, & Paternitas sunt idem: ergo communicatur, & non communicatur. Respondent distinguendo maiorem: Essentia, & paternitas sunt idem formaliter, & distinctæ virtualiter, concedo minorem: sunt idem formaliter, non distinctæ virtualiter, nego minorem; & eodem modo consequenti distinctio asserunt absque vlla contradictione posse essentiam, & Paternitatem communicari, & non communicari non obstante identitate formali, ratione distinctionis virtualis, quia ex vi huius essentia, & paternitas cum summa identitate reali, & absque vlla distinctione formali habent in ordine ad hoc quod est communicari, & non communicari, eandem capacitatem, quam haberent in ordine ad eadem prædicata, si in re realiter essent distinctæ; & sicuti posita distinctione reali formali, quæ tantum est vera distinctio, inter essentiam & paternitatem, absque vlla contradictione posset essentia communicari, & Paternitas non communicari, sic nulla data distinctione formali de facto, ratione tantum huius distinctionis virtualis, seu eminentialis, quæ in re distinctio non est, sed tantum cum addito distinctio dicitur, potest essentia communicari, & Paternitas non communicari. Hi ergo ex triplici capite possunt impugnari. Primo si contra illos probetur non dari conceptum illum, quem distinctionem virtutalem appellant. Secundo probando conceptum illum, etiam si datur, non esse distinctionem virtutalem appellandum. Tertio, admissio conceptu, & nomine distinctionis virtualis possunt impugnari, ex eo quod hæc distinctio virtualis rem non explicet, sed æquè obscurum mysterium Trinitatis, ad quod explicandum præcipuè inuenta est, & omnino integra omnia argumenta quæ contra prædictum mysterium, & constitutum decreti liberi Dei relinquat, nihilque novi neque lucis, sed distinctis verbis obscurius tradat, quod omnes Catholici fatentur, & ideo solum difficultatis impugnetur, quia non ab omnibus percipiatur.

5 In primis contendendum non est an conceptus ex parte obiecti assignatus ab his auctoribus appellandus sit distinctio virtualis, quia hoc esset de nomine contendere, & congruè satis conceptus ille, si admittendus sit virtualis poterit appellari distinctio, quia est distinctionis æquivalens, & id quod alij æquivalens tale virtualiter dici solet.

6 Secundo est mihi certum, conceptum illum, quem isti auctores distinctionem virtutalem appellant in Deo esse concedendum, existimo enim distinctionem virtutalem, quæ ponitur in Deo in ordine ad hoc quod est essentiam communicari, & Paternitatem non communicari, Filiationem produci, & essentiam non produci in re non aliud, ad huc formaliter importare, quod Catholice omnes in Trinitatis mysterio consentiunt, & eadem ratione distinctionem virtutalem in ordine ad cognoscendum, vel non cognoscendum scientia visionis, amandum, vel non amandum idem subiectum absque vlla distinctione reali, neque physica variatione, casu, quo obiectum cognoscatur, vel non cognoscatur scientia visionis; ametur, vel non ametur, tantum importare simplicitatem Dei, ex vi cuius absque vilo superaddito, & amat obiecta, & libertatem ex vi cuius

potuit non velle producere, ea quæ producere voluit, & velle producere illa, quæ noluit producere; Admittendum esse conceptum illum, quem isti auctores distinctionem virtutalem appellant, sic probatur: Vna, & simplicissima entitas distincta realiter actu: ergo simplicissima entitas Dei realiter indistincta æquivalens duplici entitati realiter distinctæ. Consequentiam negare non potes, si velis de nomine tantum contendere. Sic illam corroboratur: æquivalere alij est valere quod valet illud aliud: ergo eo ipso quod vna simplicissima entitas Dei, præter id, quod præstat duplex entitas quod est valere, quod duplex entitas, æquivalens duplici entitati. Iam primum antecedens efficaciter probatur: entitatem esse intrinsecè realiter identicam cum aliquo, & ab eodem distinguui, realiter produci, & realiter non produci, realiter communicari, & realiter non communicari in creatis evidenter distinctionem arguunt, & seculo Deo non possunt duo ex his extremis oppositis nisi duobus entitatibus realiter distinctis convenire, si enim admittatur posse creaturam produci secundum hanc rationem, & non produci secundum aliam cum ipsa identificata, tota evertitur Philosophia, & vis illius argumentationis destruitur: sed fide certum est essentiam divinam communicari, & Paternitatem non communicari: Filiationem produci, & essentiam non produci, ergo fide certum est vnam simplicissimam entitatem Dei posse habere in se prædicata, quæ ratione naturali evidenter cognoscimus non posse extra Deum repeti nisi in creaturis realiter distinctis: ergo fide certum est vnam simplicissimam entitatem Dei valere quoad hæc prædicata produci, & non produci, communicari, & non communicari, id quod valet duplex entitas creata, quibus tantum, & nulli simplici extra Deum, absque contradictione possunt hæc prædicata convenire, vnum vni creature, & aliud oppositum creature alteri, ab alia cui aliud convenit prædicatum, distinctæ: ergo fide certum est Deum valere ad habenda in se prædicata intrinsecè, quæ in creaturis arguunt realem distinctionem duplicis entitatis: ergo certum est æquivalere in ordine ad hæc prædicata duplici entitati distinctæ, etiam si in se formalissimè sit vna simplex entitas.

7 Conceptum obiectivum distinctionis virtualis sic explicatum, existimo Catholice à nullo posse negari (dico non posse negari conceptum distinctionis virtualis, hoc est prædicatum obiectivum, quod auctores distinctionem virtutalem appellant, quia potest quis admissio hoc conceptum asserere non dari distinctionem virtutalem, quia conceptus virtualis distinctio non est dicendus, qui tantum de nomine contenderet, quia conceptus ille tantum exprimit id, quod omnes Catholice credimus, & fide revelatum est, videlicet entitatem divinam tantæ esse virtutis, & perfectionis, ut non obstante identitate inter essentiam, & relationem, quæ obfaret in quacumque entitate distincta à Deo ut possit essentia communicari, & relatio non communicari, & sic de aliis prædicatis oppositis. Itaque duo dicit hæc virtualis distinctio vnum de fide, & aliud lumine nature notum, videlicet identitatem inter essentiam, & Paternitatem non obfata ut essentia communicetur, & Paternitas non communicetur: hoc fide certum est. Dicit insuper identitatem in quacumque entitate extra Deum obfata ut eadem communicetur, & non communicetur, producat, & non producat, quæ prædicata in rebus creatis evidenter arguunt distinctionem realem, quod nature lumine certum est, ex quibus discretè inferunt auctores distinctionis virtualis valere entitatem simplicissimam Dei ad id, quod tantum extra Deum potest valere duplex entitas distincta, quod est æquivalere duplici entitati distinctæ, & rectè dicitur distinguui æquivalenter, seu virtualiter, quod enim valet ad id, quod aliud præstat, rectè virtualiter seu æquivalenter dicitur illud aliud, est formaliter tale non sit.

8 Hic est conceptus obiectivus distinctionis virtualis, quem tradunt omnes Doctores, qui illam propugnant, & doctissimi Magistri è nostris elucidant, in quem si rectè expendatur nihil momenti potest adduci, nihil enim in illo continetur, quod fide divina revelatum, aut nature lumine compertum non sit, tantum abest à censuræ, quam non nimis maturè contra sententiam hanc pronuntiavit Torres, à qua etiam ipse longè abesset, si expendisset, quid

quid nomine distinctionis virtualis Doctores intelligant, & à quibus Doctoribus distinctio hæc virtualis propugnatur.

10 Longè facilius poterit quis ex tertio capite distinctionem hanc virtualem impetere, contēdendo distinctionem in re admittendam eandem omnino difficultatem continere, ac ipsum mysterium, & nullam huic lucem dare, & omnia argumenta æquè insoluta; ac difficilia manere hac distinctione virtuali admittā, ac essent sine illa; seu eidem omnino argumentis impugnari distinctionem virtualem, quibus impugnatur ipsum mysterium, & æquè difficile ac istud illam propugnari, quod sic suadeo. Distinctio virtualis in Deo importat æquivalere Deum in ordine ad hæc prædicata communicari, & non communicari duplici entitati distinctæ, quod formaliter dicit posse habere in se summè simplici hæc duo prædicata communicari, & non communicari, produci, & non produci, communicari ratione essentie, non communicari ratione relationis identificate cum essentia, produci ratione filiationis, non produci ratione essentie identificate cum filiatione, quæ in quacunque alia entitate simplici dicerent contradictionem, ergo distinctio virtualis dicit posse Deo convenire hos conceptus communicari, & non communicari, qui ex se sunt contradictorii; in quo est tota mysterij difficultas, eadem omnino in hac distinctione virtuali, ac in ipso mysterio. Urgeo: Dari hanc distinctionem virtualem est Deum esse talis naturæ ut ipsi eidem omnino simplici possint convenire hi duo conceptus communicari, & non communicari. Sed hi duo conceptus sunt contradictorii: ergo dari hanc distinctionem virtualem in Deo dicit Deum esse talis naturæ ut ipsi possint convenire duo conceptus contradictorii, quod horret metaphysica, & natura lumen.

11 Fateri ergo in re parum, vel nihil lucis addi ex hac virtuali distinctione obscuritati mysterij, & æquè difficile obici intellectui rem attentè contemplati, ac ipsum mysterium, nihilominus credo, hac distinctione posita expeditoribus terminis, quibus fieri potest summam mysterij difficultatem tractari, & aptioribus ad infringendam vim syllogisticam omnium argumentorum, quæ contra hoc mysterium inficiuntur, quibus fateor ego mysterium ipsum ex parte obiecti significari conceptibus tamen formalibus, quibus, etsi idem significet, melius tamen aliis idem obiectum significantibus rem ut fieri potest expriment, & vim argumentorum infringunt, quibus secundum alios dicendi modos non ita dici potest satisfieri. Ad confirmationem Respondeo hanc distinctionem virtualem non dicere, posse Deo competere duo prædicata contradictoria, quod horret Metaphysica, sed posse illi competere duo prædicata, quæ respectu aliis entitatis simplicis distinctæ à Deo essent contradictoria, quin in ipso Deo contradictoria sint, & optimè composibilia ratione huius distinctionis virtualis, quia communicari, & non communicari, produci, & non produci, & sic quicumque alij termini cum affirmatione, & negatione propositi nullam dicunt contradictionem, nisi sint eiusdem de eodem indistincto, & non sufficit ad contradictionem esse de eodem indistincto formaliter, sed etiam de eodem indistincto, seu non distincto virtualiter, seu æquivalenter in ordine ad prædicata, quæ affirmatiue, & negatiue epuntiantur. Ex quo fit communicari respectu essentie, & non communicari respectu Paternitatis, Filiationem produci, & essentiam non produci, & esse contradictoria, quia licet essentia, & Paternitas, & essentia, & Filiatio sint idem formaliter, & dicant unam simplicissimam entitatem, affirmatio communicationis de essentia, & negatio communicationis de Paternitate non sunt de obiecto non distincto virtualiter, seu æquivalenter, etsi sint de eodem obiecto simplicissimo nullam includente mixturam distinctionis formalis, quæ sola est vera distinctio, distinctio enim virtualis, seu æquivalens, ut sæpe dixi, distinctio non est, sed quid æquivalens distinctioni, sicuti Sol, qui virtualiter est ignis, non est simpliciter, & sine addito ignis potius prædicata essentialia illius opponuntur cum prædicatis essentialibus ignis, sicut essentia, & Paternitas, quæ virtualiter distinguuntur non possunt dici absolute distingui, neque in se formalem, seu propriam distinctionem habere, potius sunt una simplicissima entitas, cuius simplicitas essentialiter opponitur cum distinctione reali, quæ formaliter, & proprie distinctio sit.

12 Si roges unde hæc distinctio eminentialis, seu virtualis innoscat. Respondeo nobis innoscescere, & à posteriori ex ipso Trinitatis mysterio, à priori ex infinitate Dei illius non repugnantia agnoscere, non enim repugnat simplicissimam entitatem infinitam tantum valere quantum valet duplex finita. Non levis poterat esse disputatio an hæc distinctio virtualis admittenda sit in diuinis respectu notionalium tantum, an etiam respectu essentialium, sed hæc non ad nostrum attinet institutum, cuius tantum est naturam huius distinctionis explicare, & definire admittenda sit necne respectu verò quarum formalitatum in diuinis sit admittenda, pertinet ad Theologum, qui de singulis attributis, & proprietatibus diuinis disputat. Vnum in hac re affirmo distinctionem hanc virtualem admittendam non esse in aliis formalitatibus præter illas, in quibus necessaria est ad aliquam veritatem defendendam, à qua illasā fide recedere non possumus. Hæc dixerim de distinctione virtuali in diuinis non animo definendi, an admittenda sit necne, sed explicandi quid importet hæc distinctio virtualis, quæ multis admodum fuit inuisa, forsitan, quia distinctionis nomine perteriti, quid sub illo lateret non attentè inspexere.

§. III.

Quid sentiendum sit de hac distinctione virtuali in creatis.

13 Semel, iterum, atque iterum seuerè reprehendēdi sunt auctores, qui ex his quæ in Deo fide revelante credimus, quæ tantum infinita Dei Optimi Maximi perfectione possunt componi, argumentum faciunt ad alia similia in creaturis confingenda, quasi ad omnia creatura valerent extendi, quæ suprema Dei perfectione penetrari, & longè excedi possunt, vel quasi una, eademque iusta esset mensura Dei Optimi Maximi per essentia vnicè infiniti, & creaturæ finitæ & limitatæ, cuius perfectionis momēta in finitè distant ab illa interminabili perfectione, quam diuina essentia, illius quodlibet attributum, & quidquid in Deo, omnia eadem cum ipsa diuina essentia in vno simplicissimo Deo mirè replent. Huius criminis rei sunt nonnulli, qui distinctionem virtualem supra explicatam diuina humanis confundentes ad creaturas transfudere, & hac ratione defendere præsumunt posse animam rationalem vniri materiæ quatenus sensitiuam, & non quatenus rationalem, sicuti Verbum vnitur immediatè naturæ humanæ secundum substantiam, & non immediatè secundum essentiam, & posse fundamentum relationis referri per suamet entitatem, etiam si indifferens sit, ut referatur, & non referatur, sicuti Deus per suamet entitatem amat obiectum, ad quod amandum & non amandum antecederet fuit indifferens, asseruntque hæc omnia optimè componi hac virtuali distinctione. Hic discurrendi modus semper mihi valde fuit exosus, quem alienum iudico ab ingenio Philosopho, viroque indagandæ veritatis amico, euerit enim totam Philosophiam, & res purè naturales æquè difficile, & obscure explicat ac Trinitatis mysterium, & illa, quæ intra Deum mens creata in hac vita vix & non nisi per ænigmata valet apprehendere. Denique tenentur hi asserere eandem facilitatem, difficultatemve respectu intellectus creati subire Trinitatis mysterium, & reliqua omnia creata, quæ cum hac distinctione virtuali in creatis componuntur. Cur ergo irridendus non est, qui dicat eandem facilitate, aut difficultate defendi Trinitatis mysterium, & vnionem animi rationalis ad materiam, seu rationem æqualitatis huius quantitatis ad illam, aliudve huiusmodi creatum, ad quod defendendum vellet ex Deo ad creaturas hanc distinctionem transferre.

14 Rationem iam insinuatam expendo, quam robustissimam semper existimaui ad hanc distinctionem virtualem ut chimericam in creaturis expungendam. Hæc distinctio in quocunque reperiatur dicit posse prædicari sine contradictione, duo prædicata realia ex se opposita de eadem simplicissima entitate: sed tota difficultas mysterij Trinitatis in eo tantum consistit, quod possint de eadem simplicissima entitate sine contradictione dici hæc prædicata: ergo ubicumque ponatur hæc virtualis distinctio in ordine ad opposita prædicata, quæ tantum est virtualis distinctio, & de qua contendimus, ponitur tota difficultas, quæ reperitur in mysterio Trinitatis. Consequentia est legitima: maior

maior continet definitionem distinctionis virtualis de qua contendimus. Minorem facile quisque persuadebit. Tota difficultas mysterij Trinitatis in eo est, quod non obstante identitate relationum cum essentia, Paternitas non communicetur, & essentia communicetur; Filiatio producat, & essentia non producat; Paternitas distinguatur à Filiatione, & essentia identificata cum eadem Paternitate, non distinguatur à Filiatione, & in aliis huiusmodi prædicationibus ergo tota difficultas mysterij Trinitatis in eo sita est, quod possint duo prædicata ex se opposita absque vlla contradictione de hac simplicissima entitate enunciari: ergo quod in creatis defendatur dependenter à distinctione virtuali, æquè difficile defenditur ac Trinitatis mysterium, & sicuti de mysterio dicimus esse supra captum creaturæ quantumvis perfectæ non euectæ ad visionem beatificam, sic sentire debemus de alia quacunque veritate creata, quæ dependenter ab hac distinctione virtuali defendatur. Secundò ex eisdem principiis aliter infero: admissa distinctione virtuali, nulla superest adhuc apparens difficultas in Trinitatis mysterio, ut iam probavi, quia illa in se dicit totam difficultatem mysterij, videlicet posse de eadem entitate simplicissima absque contradictione dici prædicata esse opposita: ergo quicumque admittat hanc distinctionem in creatis, poterit admittere mysterium aliud creatum simile mysterio Trinitatis, seu aliam trinitatem creatam, in qua reperiatur natura communis tribus personis, quatum personalitates inter se distinguantur, & non distinguantur ab essentia, & quarum natura omnibus sit communis, & vniuscuiusque personalitas identificata cum essentia propria ipsius personæ, & cuiusque alij incommunicabilis. Consequens nullus admittet, neque poterit admittere, qui de Deo Optimo Max. Trino, & Vno dignè sentiat. Consequentia est mihi demonstratio, cuius vim aperte cognosces, si tibi fingas aliquem modò defendere dari creaturam trinam, & vnā, ea ratione, qua modò dicebam, & rationem aliquam quæras ad illum ab hoc errore remouendum: profectò nullum argumentum inuenies contra hominem istum, quod non hac distinctione virtuali retundatur, si enim illi obicias: essentia est communis: ergo personalitas. Distinguet antecedens: identificatur formaliter, & non distinguitur virtualiter, nego identificatur formaliter, & distinguitur virtualiter, concedo: deinde negabit quam optimè consequentiam, quia sicuti in his, quæ formaliter distinguuntur, non valet consequentia; hoc est commune: ergo & illud; sic neque in his, quæ distinguuntur virtualiter, etsi identificentur realiter, quia distinctio virtualis est virtus ad præstandum cum simplicissima vnitate, id quod posset præstare duplex entitas formaliter distincta, & sicuti duplex entitas formaliter distincta potest communicari ratione vnus, & non communicari ratione alterius; sic duplex formalitas realiter identificata, & vna simplicissima entitas absque vlla distinctione formali virtualiter distincta posset communicari secundum vnā formalitatem, & non communicari secundum aliam absque vlla repugnantia, aut contradictione. Impugnandus ergo esset, qui assereret posse dari Trinitatem creatam, ex eo, quod repugnet creaturæ formaliter simplici absque vlla distinctione formali distinctio illa virtualis, ex vi cuius posset non obstante identitate formali omnium formalitatum, quas in se contineret communicari secundum vnā realiter, & intrinsecè, & non communicari secundum aliam, & alia huiusmodi intrinseca prædicata ex se contradictoria in se ipsa absque vlla contradictione admittere.

14. Robur accipit discursus iste, ex his, quæ distinctione virtuali in diuinis dixi §. præcedenti, constat enim ex ibi dictis prædictam hanc distinctionem in diuinis in ordine ad Trinitatis mysterium ex parte obiecti non distingui ab ipso mysterio, quod fide credimus, & eandem distinctionem in ordine ad hoc quod est Deum per suammet entitatem posse antecederet amare, & non amare obiectum absque aliquo superaddito, sed per eandem entitatem intrinsecè existentem omni modo inuariatam, casu quo amet obiectum, & casu quo illud non amet, si in ordine ad hos actus liberos ponenda est, non distingui ab infinita simplicitate Dei omnino immutabili, & à libertate ad amandum, & non amandum. Ex quo inferitur distinctionem virtalem in Deo adhuc formaliter non distingui ab his conceptibus obiectiuis, qui præcisè sumpti in Deo arguunt

infinitam perfectionem, sine qua non possint abij similes in creatura apprehendi. Arguit ergo hæc virtualis distinctio infinitam perfectionem, & ideo illam in creaturis admittere nefas est.

Secundò, si distinctio virtualis sit, nunquam possumus in forma syllogistica tute procedere, donec prius compertum nobis sit de quacunque entitate, an in se distinctionem hanc virtalem habeat, & ita poterit admitti maiori, & minori huius syllogismi in *Barbara* contradictione negari. Omne risibile est animal: omne rationale est risibile: ergo omne rationale est animal; quia poterit quis dicere medium identificari formaliter cum extremis, quæ identitas sufficiens est vt maior, & minor vera sit, & distingui ab illis virtualiter; quæ distinctio sufficiens est vt possit dici de medio identificari cum quocunque extremo v.g. cum animali, quin idem dicatur de risibili identificato cum ipso animali, & hac ratione posse identificari vni tertio, quin inter se identificentur, sicuti ratione huius virtualis distinctionis in diuinis contingit, non enim valet: Hæc essentia diuina est Paternitas: Filiatio est eademmet essentia diuina: ergo Filiatio est Paternitas; in quo syllogismo ratione distinctionis virtualis in opinione, quæ illam admittit, consequentia non tenet: ergo si similis distinctio virtualis admittatur inter risibile, quod est medium prioris syllogismi, & rationale, & animal quæ sunt extrema illius, consequentia legitima non erit. Occluditur ergo via omni disputationi admissa hac distinctione virtuali in creaturis, in quibus nihil poterimus inferre ex identitate illorum, poterit enim dici formalitibus realiter identificatis conuenire opposita prædicata ratione distinctionis virtualis, & postquam quis conueniens deduxit in syllogismo perfecto primæ figuræ ex præmissis iam concessis hac distinctione virtuali poterit eludi, & tunc nouam disputationem debet instituire ad probandum extrema realiter identificata virtualiter non distingui, quod nullo medio poterit probari, si semel admittatur hanc distinctionem virtalem esse possibilem.

16. Dixi admissa hac distinctione, viam occludi omni disputationi, vel omnem deuoluendam esse postquam consequens ex præmissis iam concessis esset legitime illatum, ad hanc distinctionem virtalem expungendam, & nos non posse in syllogistica forma tute procedere, si semel hanc distinctionem virtalem admittamus, quod haud inefficaciter probasse existimo, non tamen dixi destrui formam syllogisticam, quia admissa hac distinctione virtuali in creaturis, adhuc forma syllogistica maneret integra, quia ex vi huius tantum concluditur identificari inter se illa, quæ identificantur formaliter vni tertio, à quo non distinguuntur virtualiter, quod si deus medium creatum identificatum formaliter cum extremis, & distinctum ab illis virtualiter, ex identitate extremorum cum medio non inferetur ex vi formæ, identitas extremorum inter se & ita forma syllogistica manebit integra, & illæ. Hoc ita dicendum est ne cogamur asserere in diuinis formam syllogisticam deficere, quia syllogistica forma independentem ab hac, & illa materia in quacunque reperiatur legitime concludit, & omnia, quæ ex vi formæ syllogisticæ concluduntur ex apprehensione dispositionis terminorum euentia sunt metaphysicè, & nulli possunt subesse falsitati; ita nullo modo dicendum est formam syllogisticam in diuinis deficere, sed integram omnino permanere, quid enim forma syllogistica legitime concluditur, obiectum demonstrationis, seu obiectum demonstratum esse dicimus, & ita nihil potest neque in creatis, neque in diuinis forma syllogistica concludi, quod verum non sit, aliis obiectum non verum demonstrationi subefferet, & aliquid in diuinis daretur cuius contradictorium demonstraretur, quod alienum est ab omni veritate. Dicendum ergo est in hoc syllogismo: Essentia est Paternitas: Filiatio est essentia: ergo Filiatio est Paternitas, non deficere formam syllogisticam, sed consequens non esse legitime illatum, deberet enim, vt legitime concluderetur inferri ex præmissis non tantum formaliter identificatis, sed etiam virtuali distinctione carentibus. Ratio à priori facilis est ex ipsa natura distinctionis virtualis perita: distinctio virtualis æqualeat formali in ordine ad prædicata opposita componenda in extremis, quæ identificantur realiter, & distinguuntur virtualiter: ergo vbi intercedit virtualis distinctio, poterit vna formalitas identificari cum alio tertio, quin formaliter cum ipsa identificata formaliter

& distincta virtualiter identificetur: ergo poterit medium identificari cum vna extremitate, quin altera extremitas identificata realiter cum medio, & ab illo virtualiter distincta identificetur cum illa extremitate. Secundum, ubi intercedit distinctio formalis extremorum cum medio, ex vi formæ syllogisticæ nihil inferitur, sed distinctio virtualis æquivalens formali: ergo ubi intercedit virtualis distinctio ex vi formæ syllogisticæ nihil inferitur: ergo admissa distinctio virtuali in creatis non destruitur forma syllogistica, sed ponitur quoddam principium, quo admissio, vix forma syllogistica materiam inuenit, in qua exerceatur, seu vix remanet præmissa aliqua certa, ex qua possit ex vi formæ aliquid concludi, quia vt ex vi formæ aliquid concludatur, præmissæ debent identificari formaliter cū medio, & ab illo virtualiter non distinguui, & ita si hæc virtualis distinctio possibilis est, non quotiescumque extrema identificatur formaliter cum medio sufficientia erunt, vt ex illis aliquid ratione formæ inferatur, quia forsitan distinguuntur virtualiter, si verò distinctio hæc virtualis possibilis non est in creatis, quotiescumque extrema formaliter identificatur cum medio, legitime inferitur inter se identificari, quia tunc omne extremum creatum formaliter non distinctum ab alio, neque distinctionem formalem, neque virtutalem habebit cum illo.

17 Vltimo hæc distinctio virtualis ab innumeris absurdis refellitur, sequitur enim ex illa posse produci gradum rationalis ex vi huius actionis, & non gradum animalis; me existere Matriti, & non Romæ quatenus animal; & existere Romæ, & non Matriti quatenus rationale: posse hominem destrui à Deo secundum gradum animalis, & non destrui secundum gradum rationalis, & alia innumera figmenta, quæ quisque poterit vagi sibi mente confingere, quia hæc omnia ideo tantum repugnant, ne de eadem re dicatur produci per hanc actionem, & non produci per hanc actionem, existere Matriti, & non existere Matriti, & alia huiusmodi prædicata contradicentia, quod cum virtualis ista distinctio in formalitatibus virtualiter distinctis & realiter identificatis absque contradictione hæc prædicata ex se contradicenda componat, posita hæc distinctio virtuali in creatura, nulla in prædictis figmentis contradictio reperitur. Dices posita hæc distinctio virtuali inter essentiam, & Paternitatem non posse hæc in diuinis reperiri; implicat enim Paternitatem esse in aliquo loco, in quo non sit essentia, aut è contrà. Respondeo cordatòs Theologos, qui hanc distinctionem virtutalem in Deo constituent, illam tantum constituere in ordine ad illa prædicata, quæ Catholicè Deo non possunt negari, & quæ sine hac distinctione virtuali intellectus humanus in hac vita componere non valet, & ita negat hanc distinctionem virtutalem in ordine ad hæc prædicata: Philosophus verò, qui nullam veritatem reuelatā coactus hanc distinctionem in creatis admittit, gratis dicit distinctionem virtutalem dari in creatura in ordine ad hæc prædicata, & non in ordine ad illa. Secundò respondeo paternitatem non posse non esse in eodem loco, in quo est essentia, non provenire præcisè ex identitate inter essentiam, & Paternitatem; hoc enim inseparationis caput posset distinctione virtuali dispensari si in ordine ad hæc prædicata admitteretur, sed quia qualibet ex his formalitatibus independenter à formalitate alterius est ubique, & ita cum qualibet per se existat in omni loco, necessariò ubique vtrique coexistit, quod haberent etiam si realiter distinguerentur. Eadem ratione hæc virtualis distinctio deferuire non potest, vt vnā existente, altera non existat, quia licet hoc ratione identitatis non repugnaret, repugnat cuicumque formalitati non existere; qualibet enim est summè necessaria; deferuit autem hæc distinctio in diuinis vt hæc formalitas, nempe filiatio producat; & illa, nempe essentia, non producat non obstat identitate formali inter vtramque; quia produci, aut non produci non est contra naturā cuiuscumque formalitatis existentis intra Deum. Eadem ratione si hæc distinctio virtualis admitteretur in formalitatibus creatis deferuire non posset, vt hæc existeret producta, & vt alia existeret non producta, quia de ratione totius formalitatis creatæ est nō posse existere non producta, sed tantum deferuire, vt hæc formalitas posset existere producta ex vi huius actionis tantum, & alia formalis cum illa identificata posset existere nō ex vi huius actionis, quā altera existebat, sed ex vi alijs actionis, quia non est de conceptu formalitatis creatæ non posse existere non productam per hanc actionem

Franc. de Ouedo, Philosoph. Tom. II.

sed tantum non posse existere absolute improductam. Vltimo confirmatur, distinctionem virtutalem in creatis esse fictitiam, & chimericam, quia nulli, nec mediocriter apparenti fundamento nititur, sed tantum ficta est ad nonnullas opiniones defendendas, quas defendere nullo iure quisquam adstringitur, quas ego omnino improbables censerem, si alio modo defendi non possent. Hæc sunt, animam rationalem vni materię vt sensitiuam, & non vt rationalem, et si vtrique gradus sit idem formaliter indiuisibilis: malitiam actus vitalis esse identificatam intrinsecè formaliter ad rationem qualitatis, & vitalitatis, & Deū concurrere ad rationem formalem vitalitatis, & qualitatis producendam, non verò ad rationem malitiæ, & calitatis huiusmodi, quibus sententis probabilitatem ego non denego, sed assero defendendas esse independenter ab hac virtuali distinctione, vt suam probabilitatem retineant, hæc enim virtualis distinctio in creaturis admissa totam euerit Philosophiam, humanis diuina confundit, eademque regulā metitur Dei esse per essentiam infinitam, & finitam limitatamque creaturam perfectionem.

§. IV.

Quid de hac distinctione in ordine ad prædicata intentionalia.

19 Recentes aliqui, cum viderent totam destrui Philosophiam hac virtuali distinctione, & illa indigerent ad defendendas præcisiones nostri intellectus ex parte obiecti inter prædicata realiter identificata, id tantum huic distinctioni concessere, quod illis necessum erat ad defendendum posse ex vi huius cognitionis cognoscere prædicatū animalis, & non cognoscere ex vi eiusdem prædicatū rationalis cum illo identificatum, asseruerunt; dari in ente creato omnino simplici distinctionem virtutalem in ordine ad hæc prædicata, ne opprimeretur argumenti difficultate, quo inferebatur idē cognosci, & non cognosci, aut cogere ab arrepta sententia discere. Rem ita prædicti recentiores cōponunt: distinguunt duplex prædicatōrū genus, sunt enim quædam prædicata, quæ connectuntur cum existentia physica rei, & conuenire non possunt rei non existenti, sicuti esse productū, esse album, & alia huiusmodi: alia sunt prædicata, quæ non important existentiam subiecti, de quo prædicatur sicuti esse cognitum, vel amatū, potest enim cognosci, & amari obiectū non existens, neque inter existentiam cognitionis, aut amoris, & obiectum amatū, aut cognitum aliqua est connexio. His positis asserunt non posse conuenire formalitatibus creatis realiter identificatis prædicata contradicentia importantia existentiam subiecti, quia tota contradictio ponitur in eo quod res non possit esse, & non esse, posset autem esse, & non esse eadē entitas, si posset secundum diuersas formalitates realiter identificatas produci, & non produci. Prædicata verò, quæ non important existentiam veram, & verā negationem existentiam, et si contradicentia sint eidē entitati secundum diuersas formalitates posse cōpetere, prædicti recentiores defendunt, quia prædicata, quæ possunt indifferenter enuncitari de rebus pro statu possibili, quo sunt entia realia intrinsecè non implicatia, & pro statu impossibili, quo sunt entia implicatia, non debent immediatè implicationem inducere: ergo distinctio virtualis in ordine ad huiusmodi prædicata intentionalia, quæ existentiam non important, adhuc in creatura nullam dicit contradictionem, & ita debet admitti.

20 Nihil in hac doctrina reperio, quod non sit pura verba re omnino vacua. Recentiorum nouum inuentū expendo. Prædicata physica contradicentia inter se sicuti esse albū, & non esse albū, produci per hanc physicā actionē, & non produci per hanc physicā actionē, & quæcumque alia, quæ important formam superadditā, non important existentiam subiecti, & negationē existentie subiecti, neque subiectum de quo dicuntur, existeret, & non existeret, ex eo quod illi hæc prædicata contradicentia conuenirent secundum diuersas, & adhuc secundum eandem formalitatem; si enim fingamus hominē esse album quatenus animal, & non esse album quatenus rationale, vel si fingamus esse albū, & non esse album secundum rationale, non ideo fingitur hominē aut aliquid aliud prædicatum illius existere, & non existere, licet enim albedo existēs importet existentiam subiecti, & hominem esse album, dicat hominem esse existentem, negatio tamen albedinis in subiecto non dicit negationem subiecti neque hominem non esse album importat hominem non esse. Idem dico de hoc quod est produci, & non

& non produci per hanc actionem, quia licet hoc quod est produci per hanc actionem importet existentiam termini producti, non produci per hanc actionem non importat negationem non producti per hanc actionem, quia potest ex vi alius produci: ergo si contradictio inspicitur præcisè ex parte subiecti, cuius existentiam importat prædicata physica, quam non important intentionalia, neque ex prædicatis physicis, neque ex intentionalibus contradicentibus arguitur: ergo salva contradictione ex parte subiecti potest in ordine ad omnia virtualiter distingui absque ulla differentia inter physica, & intentionalia.

21 Jam si contradictio inspicitur non in ordine ad subiectum, de quo prædicata contradicentia dicerentur, in quo nulla esset, ut iam probavi, etiam si prædicata contradicentia physica essent, sed in ordine ad ipsa prædicata, in ordine ad quæ inspicenda est, & in quibus reperitur in prædicatis physicis, quæ afferent, & non afferent subiectum, si de eodem realiter possent prædicari, omnia prædicata, siue physica, siue intentionalia eodem modo important existentiam sui, quia sicuti esse album importat existentiam albedinis, ut informantis subiectum, sic esse cognitum importat existentiam cognitionis respicientis subiectum; & sicuti non esse album importat negationem albedinis ut informantis subiectum, sic non esse cognitum importat negationem cognitionis, ut afferentis subiectum. ergo si curi esse album, & non esse album secundum eandem physicam entitatem importat albedinem ut informantem subiectum, & negationem albedinis ut informantis subiectum, quæ sunt obiecta physica contradicentia: sic esse cognitum dicit existentem cognitionis afferentis subiectum. & non esse cognitum dicit negationem cognitionis afferentis subiectum: sed non est maior contradictio inter existentiam cognitionis ut afferentis subiectum, & negationem cognitionis afferentis idem subiectum, quam inter existentiam albedinis ut informantis subiectum, & negationem eiusdem albedinis ut informantis idem subiectum: ergo ex se antecedenter ad omnem distinctionem virtualem æqualem contradictionem arguunt prædicata intentionalia non connexa cum subiecto, de quo prædicantur, & prædicata physica connexa cum existentia subiecti de quo affirmatiue dicuntur: ergo ex contradictione, quam prædicata ex se inferant idem est fundamentum ad distinctionem virtualem negandam, vel ponendam in ordine ad prædicata intentionalia, & ad physica prædicata. Confirmatur supposita distinctione virtuali ad prædicata ex se contradicentia, siue physica, siue intentionalia, nullam dicunt contradictionem in ordine ad subiectum, de quo dicuntur, antecedenter ad hanc distinctionem physica, & intentionalia eandem dicunt contradictionem: ergo eodem modo de omnibus in ordine ad hanc distinctionem philosophandum est.

22 Neque ex eo quod contradictio in prædicatis physicis dicat extrema intentionalia, minor est inter prædicata physica, quam inter intentionalia, oppositio enim contradictoria non suscipit magis, & minus in hac, vel in illa materia, neque maior est oppositio in eo, quod existat Petrus, & non existat Petrus, quam in eo quod existat hæc cognitio, & non existat hæc cognitio, & æqualis cum utraque oppositio reperitur oppositio in eo, quod hic, & nunc existat hoc ens rationis, & in eo quod hic & nunc idem ens rationis non existat, omnis enim affirmatio, & negatio eiusdem de eodem dicit oppositionem contradictoriam omnium maximam, quæ in se magis, & minus non recipit.

23 Quod alij dicunt obiectum esse cognitum, & non esse cognitum nihil intrinsecum dicere in obiecto, verum est, sed non ad rem, quia etsi utrumque extremum sit extrinsecum, eadem oppositio contradictoria in ipsis reperitur ac in quibuscumque aliis intrinsecis prædicatis, & oppositio contradictoria, in quibuscumque reperitur dicit æqualem repugnantiam. Secundo: etsi extrinsecum sit obiecto cognosci, & non cognosci ex eo quod à me cognoscatur, & non cognoscatur per hanc cognitionem, quod illi est extrinsecum, sequitur me cognoscere per hanc cognitionem & non cognoscere per eandem cognitionem idem obiectum, quod mihi intrinsecum est, & dicit oppositionem contradictoriam, dicit insuper eandem cognitionem terminari per se ipsam ad hoc obiectum, & non terminari per se ipsam ad idem obiectum quod non solum est intrinsecum, sed etiam identificatum cum cognitione, & apertam inuoluit contradictionem: ergo ex nullo capite potest dif-

crimen reperiri inter prædicata intentionalia non connexa cum subiecto, & physica cum subiecto connexa, ut in ordine ad intentionalia virtualis admittatur distinctio, quæ in ordine ad prædicata physica negatur.

Vltimò: si doctrina quam hi recentes tradunt de prædicatis intentionalibus vera esset, dicendum non esset entine ad prædicata, quia distinctio virtualis est ad componenda in hac entitate simplici prædicata illa, quæ ex se in eadem entitate contradictionem inferrebat in simplici entitate, & duplicem exposcunt, ut contradictionem non inferant, quibus æquivaleret entitas virtualiter distincta, ratione cuius virtualis distinctionis sine contradictione in ipsa componuntur prædicata illa, quæ in alia simplici entitate sine contradictione non componentur: ergo si hæc prædicata in nulla entitate simplici contradictionem arguunt, neque ex se illam inducunt, quia non important existentiam, & negationem existentie, in ordine ad illa, superflue fingitur hæc virtualis distinctio, sicuti superflue fingitur in me virtualis distinctio, ut possum habere præsentiam, & durationem, quæ in quacumque simplici entitate componentur. Neque virtus illa cognoscendi, & non cognoscendi secundum diuersas formalitates realiter identificatas, quæ in quacumque simplici entitate absque ulla formali distinctione reperitur, potest dici virtualis distinctio, cum non præter id, ad quod in aliquo subiecto formalis distinctio requiratur, vel ad quod præstandum aliquando formalis distinctio desideretur. Concludo ex his, omnem distinctionem virtualem in ordine ad prædicata ex se contradicentia, siue physica, siue intentionalia in entitate creata fictitiam esse, atque chimericam.

Arguunt recentes: casu quo de duobus prædicatis non possent prædicari contradicentia importantia existentiam realem, & eius carentiam, & possent prædicari prædicata intentionalia contradicentia, prædicata illa essent formaliter idem, quia conuenirent cum omnibus, quæ de facto sunt idem, & distinguerentur ab omnibus, quæ non sunt realiter idem, de quibus possent enunciari prædicata contradicentia importantia existentiam, & negationem existentie: ergo adhuc ut prædicata realiter identificentur, sufficit non posse prædicari de illis prædicata physica contradicentia, & necessum non est non posse enunciari de illis prædicata intentionalia contradicentia. Resp. me in præsentia non defendere duo prædicata intentionalia non posse dici de duobus formalitatibus per rationem distinctis, & realiter identificatis, sed tantum asserere, hoc non posse fieri distinctionis virtualis beneficio, sed absolute implicare, si independenter ab hac distinctione virtuali fieri nequit. Quia tamen dicam Punct. 8. non posse huiusmodi prædicata intentionalia ex parte obiecti enunciari de vna formalitate, & non de alia cum ipsa identificata: respondeo modo prædicto casu entitatem illam, de qua non possent dici prædicata contradicentia physica, & possent dici prædicata intentionalia contradicentia, realiter non esse distinguenda propter rationes, quibus probabo non posse prædicata intentionalia dici de aliqua formalitate reali, & non dici de quacumque alia cum ipsa realiter identificata, & huiusmodi obiectiuas præcisiones non esse admittendas, quæ robur accipient ex fundamento prædicto, quo modo ita distinctio virtualem in ordine ad prædicata physica, & intentionalia æquè repugnare, & non in his prædicatis in ordine ad hanc distinctionem differentiam reperiri.

Existimat nouus quidam fore ut aliter de hac distinctione virtuali censuissim, si illius argumenta legissem, prædicta aut considerassem. Dum scripsi legere non poteram argumenta apud hunc recentiorum, qui nouem iam elapsis annis, & modo tamen postquam ea legi clarè deprehendi, plerique extra rem esse, & si vllum ad difficultatem spectat vix illa attingere, & sola materie explicatione penitus infringi.

Sibi certum esse videtur distinctionem virtualem admittendam esse in creaturis, quod ut probet duplicem exponentem sensum, in quo hæc distinctio virtualis desumi solet, iuxta primum dicitur distinctio virtualis perfectio vna quæ in æquivalendo est, ac si esset multiplex. Iuxta secundum distinctio virtualis dicitur, quæ sufficit ut de vna simplicissima entitate verificentur prædicata quæ alias essent contradictoria, & talia non sunt respectu talis entitatis ratione huius distinctionis virtualis, sic de natura diuina communi

communicari dicitur, & de paternitate non communicari, etiam natura, & paternitas sunt unum, & idem simplicissimum ens, aut de Filiatione produci dicitur, quod de natura negatur.

28 Hac duplici expositione virtualis distinctionis præmissa, sine vlla distinctione promiscua pronunciat dari in Deo & in creaturis distinctionem virtualementem, quæ rem claram, & apud omnes certam cum re perdifficili, & obscura, valdeque controuersa confundit. Dari distinctionem virtualementem iuxta primum sensum, expositam tam in Deo, quam in creaturis citra dubium est, quis enim neget, effectus, quos vna creatura producere non potest, sed in virtute plurium causarum continentur, calor in virtute ignis; frigus in virtute aquæ, & sic de aliis ab vna sola omnipotentia Dei posse produci, & ita omnipotentiam æquiualeere omnium causarum creaturarum cumulo, illumque infinite superare. Deinde est certum, solam posse producere plures effectus quos non nisi plures causæ subulares producere possint, quibus omnibus æquiualeere dicitur. Sic in Angelis dantur species vniuersales, quarum singulæ scõsum sumptæ representatiuæ sunt plurium obiectorum, quæ non nisi pluribus speciebus intentionalibus in homine representari possunt, eadem ratione planta est vegetatiua, brutum est sensibile, homo vtrique æquiualeat, & vtrumque superat, cum sit vegetatiuus, sensitiuus, & rationalis. De his dicitur prouerbum illud traditum à D. Dionysio 5. c. de diuinis nominibus, & D. Thoma 1. p. q. 4. a. 2.

29 Cum igitur hoc certum sit extra omnem controuersiam extra rem est dum de distinctione virtuali iuxta alium sensum disputatur rationibus suadere, & extremum est, argumenta ea relatis exemplis ab hoc Recentiori contra me adduci, qui late & clarissime explico, in quo sensu quæstionem exagito, & distinctionem virtualementem intelligo.

30 Ad probandum distinctionem virtualementem in creaturis præter argumenta desumpta ex relatis exemplis, quæ ad rem non sunt propter rationem dictam nullam aliam rationem adducit, quam asserere sufficere in creaturis fundamentum distinctionis rationis ratiocinatio, vt prædicata alioquin contradictoria, de eodem materiali subiecto verificentur. Fundamentum hoc gratis supponitur, & contra manifestam rationem, quid enim refert me fingere duplicem formalitatem, seu duplex prædicatum, dum realiter, & à parte rei tantum est vna, & indiuisibilis & simplex entitas, vel de illo duo prædicata realia realiter illi independentem à quacunque cognitione conuenientia verificentur, est enim per se notum, ea, quæ realiter, & à parte rei physice entitati conueniunt independentem esse ab omni fictione, & intellectu cognitione.

31 Quod decipit existimantes distinctionem rationis sufficere ad prædicanda prædicata ex se contradictoria de eadem entitate est nonnulla prædicata quæ videntur significare, quod solum reale in se importare cõceptionem nostram, seu modum, quo formalitatem realem concipimus, & præcindimus. Hac ratione dicimus animal formaliter sumptum esse principium sensationis, & non ratiocinationis, & rationale formaliter sumptum esse principium ratiocinationis, & non sensationis, quod est dicere prædicatum animalis à nobis concipi in ordine ad principium sensationis, seu in ordine ad cõnotatum sentiendi non cognito cõnotato ratiocinandi, seu ratiocinatione, & rationale à nobis concipi per cõnotatum ratiocinationis, non cognito sensationis cõnotato, quæ omnia nostri intellectus operatione fiunt, & vt ab intellectu facta prædicantur, seclusa enim omni intellectu operatione rationale æque est principium sensationis, & ratiocinationis, & animal æque est in principium ratiocinationis in homine, hinnitus in equo, ac sentiendi, ac proinde idem est dicere animal formaliter sumptum esse principium sensationis, & non ratiocinationis, ac dicere, hæc entitas, quæ in re indiuisibiliter est principium sentiendi, & ratiocinandi significatur à nobis per conceptum formalem respondentem huic voci animal dum illam apprehendimus cõnotata tantum operatione sentiendi, & sic proportionem seruata dum dicimus rationale formaliter sumptum esse principium ratiocinandi. Ex quo inferes non opposito in proportionem addito illo formaliter sumptum, sed loquendo de rebus vt physice, & à parte rei propositionem hæc rationale non est principium sentiendi, esse falsam, & hæc veram rationale est principium sentiendi, & ratiocinandi.

32 Rationem aliam ad distinctionem virtualementem in creaturis

Francis. de Oniedo, Philosoph. Tom. II

suadendam non adducit hic auctor, nec nostris argumentis quidquid responderet. Dum enim arguimus distinctionem hæc includere totam difficultatem, quæ est in Trinitatis mysterio, responderet, Misterium Trinitatis non consistere in eo, quod qualibet contradictio adunetur, sed quod contradictio relatiua in eadem substantia absoluta conueniat, cuius in creaturis nullum asserri poterit creatum exemplum. Solutionem hanc quisque reiciet, dum enim prædicata sunt contradictoria æque repugnant ea adunari, siue sint absoluta, siue relatiua, ac proinde adunatio absolutorum, etsi non idem æquale tamen mysterium importabit, ac adunatio relatiuorum, nec ratio reddi poterit cur in creaturis non dari possit distinctio virtualis in ordine ad adunationem absolutorum, & non in ordine ad adunationem relatiuorum.

Ad aliud argumentum, quod adduco videlicet hæc distinctionem virtuali admissa in creaturis nos non posse tute procedere in forma syllogistica, responderet, illud potius fauere suæ sententiæ, quia vbi variatur appellatio non valet consequentia, nec bene arguitur ab identica ad formalem proportionem, dum enim sic arguitur interuenit fallacia dictionis. Quorum hæc tendant non facile percipies: distinctio virtualis facit vt in eodem sensu identico nulla applicatione variata prædicata ex se contradictoria adunentur respectu eiusdem entitatis, de hac enim distinctione virtuali disputamus, prædicata enim contradictoria variata appellatione de eadem entitate dici posse absque controuersia est, nec dum variatur appellatio contradictoria sunt: ergo doctrina hæc de fallacia dictionis omnino extra rem est.

Argumentum aliud à me adductum, videlicet hæc distinctionem virtuali admissa innumera sequi absurda videlicet posse produci animal ex vi huius actionis & non rationalis, & Romæ secundum gradum rationalis, & non animalis, & alia huiusmodi purum figmentum appellat Recentior iste, de quo non curo, videamus quid respondeat. Asserit distinctionem virtualementem non poni in ordine ad coadunationem quorumque prædicatorum, vt videre est in Deo, de quo verificari non poterit existere, & non existere ratione distinctionis virtualis. Solutionem hanc impugnaueram hic n. 17. cuius impugnationem non poterat iste non legisse, illius tamē nescientiam affectauit forsitan, quia nihil occurrit, quo illam impugnaret. Secundo responderet non licere arguere à prædicatis realis productionis ad prædicata intentionalia, quæ sola consideratione, vel conueniunt, vel distinguuntur. Hoc verissimum est quod sibi cõmendatum esse vellem, ne ex prædicatis intentionalibus diuerso modo sumptis, distinctionem virtualementem, de qua agimus inferat, ad argumentum autem à me adductum soluendum prorsus est impertinens.

PUNCTUM V.

De distinctione inter rem, & modum.

Sciendum est quid sit res; quid modus, vt possimus distinctionem inter rem, & modum percipere. Omnis qualitas substantiæ inhærens illius modus dici solet teste D. Thoma 1. 2. q. 49. art. 2. solet etiã omnis differentia rationis communem generis contrahens illius modus appellari, sic sensibile modus viuientis nõ raro dicitur: insuper omnis limitatio, seu mensura præfixa rei finitæ, ex vi cuius infinita perfectionem non attingit, neque tantum excedit modus rei creatæ, vt notauit D. Th. supra ex Aug. lib. 4. Genes. ad litteram c. 3. vbi dixit: *Modus est quem mensura præfigit*. Sic idē Aug. lib. de natura boni c. 3. inter requisita ad bonitatem rei creatæ modum annumerauit, hoc est, debitam cõmensurationem ad sua principia vt explicauit D. Th. 1. p. q. 5. a. 5. & 1. 2. q. 85. artic. 4. Hæ omnes modi acceptiones latissimæ sunt, & transcendentes entitates, quas res vocamus vt distinctas à modis secundum quas impræsentiarum non agimus de natura modi, sed secundum aliam longè strictiorem.

Circa hæc distinctionem multa scribit P. Albert. in Prædic. ad aliquid q. 12. dub. 1. in quibus non parum discessit à communi loquendi modo, quem auctores in hac materia obseruant. Vocauit Albert. distinctionem ex natura rei illam, quam nos distinctionem modalem vocamus, ex vi cuius datur separatio non mutua inter extrema: ita num. 8.

Z z Rursus